CANLILAR DÜNYASINA YOLCULUK

3. sınıf Fen Bilimleri • Kısa ve öz defter notları

1. Canlı ve cansız varlıklar

- İnsan, hayvan, bitki ve mantar **canlıdır**. Taş, su, hava ve eşyalar **cansızdır**.
- Hareket etmek tek başına canlılık belirtisi değildir. Oyuncak araba hareket etse de cansızdır.

2. Canlıların ortak özellikleri

- Canlılar **beslenir, solunum ve boşaltım yapar; büyür, gelişir, hareket eder ve tepki verir.** Üreme, türün devamını sağlar.

3. Beslenme, solunum ve boşaltım

- Yeşil bitkiler ışık yardımıyla kendi besinini üretir. İnsanlar ve hayvanlar besinlerini dışarıdan alır.
- **Solunum** besinlerden enerji elde edilmesidir. Bitkiler de solunum yapar. Her canlının akciğeri yoktur.
- **Boşaltım**, vücutta oluşan atıkların uzaklaştırılmasıdır.

4. Büyüme, hareket ve tepki

- **Büyüme** boyutların artması, **gelişme** olgunlaşmadır. Bitkiler yer değiştirmeden ışığa yönelerek hareket edebilir.
- Canlılar ışık, ses ve dokunma gibi etkilere **tepki** verir.

5. Canlıların sınıflandırılması

- Sınıflandırma, canlıları özelliklerine göre gruplamaktır. Bu ünitede **bitkiler, hayvanlar, mantarlar ve mikroskobik canlıları** tanırız.

6. Bitkiler

- Kök su ve mineral alır. Gövde bitkiyi taşır. Yeşil yapraklar besin üretir. Birçok bitki tohumla çoğalır.
- Bitkiler karada veya suda yaşayabilir. Her bitki çiçek açıp meyve oluşturmaz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

7. Hayvanlar

- **Otçullar** bitki, **etçiller** hayvan, **hepçiller** her ikisiyle beslenir. Tavşan otçul, aslan etçil, ayı hepçildir.
- Bazıları doğurur, bazıları yumurtlar. Balina balık değil, memelidir; akciğerle solunum yapar ve yavrusunu sütle besler.

8. Mantarlar ve mikroskobik canlılar

- Mantarlar bitki değildir; besinlerini dışarıdan alır. Şapkalı mantar, küf ve maya bu gruptadır. Bilmediğimiz mantarları yemeyiz.
- Mikroskobik canlılar **mikroskopla** incelenir. Bakteriler örnektir. Hepsi zararlı değildir; bazıları yoğurt yapımında görev alır.

9. Canlıların çevreyi algılaması

- Canlılar çevrelerindeki değişiklikleri algılar. Köpek kokuları ayırt eder; küstüm otu dokunulunca yapraklarını kapatır.

10. Beş duyu organımız

- **Göz:** Görme. **Kulak:** İşitme. **Burun:** Koku alma. **Dil:** Tat alma. **Deri:** Dokunma.
- Sıcaklık, sertlik ve pürüzlülüğü derimizle; renk ve şekli gözümüzle algılarız.

11. Duyularımız birlikte çalışır

- Bir olayı anlamak için birden fazla duyumuzu kullanabiliriz. Tat ve koku alma birlikte çalışır. Burnumuz tıkanınca lezzeti ayırt etmek zorlaşabilir.

12. Göz ve kulak sağlığı

- Gözlerimize kirli elle dokunmayız. Ekran kullanırken ara veririz. Güneş’e doğrudan bakmayız.
- Yüksek sesten uzak durur, kulaklığın sesini kısarız. Kulağımıza hiçbir cisim sokmayız.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

13. Burun, dil ve deri sağlığı

- Bilmediğimiz maddeleri koklamaz ve tatmayız. Ağız temizliğine dikkat eder, çok sıcak yiyeceklerin soğumasını bekleriz.
- Ellerimizi sabunla yıkar; derimizi güneşten, kesici ve yakıcı maddelerden koruruz.

14. Yaşam döngüsü

- **Yaşam döngüsü**, canlının yaşamı boyunca geçirdiği evrelerdir. Yeni bireyler oluşmasıyla nesiller devam eder.
- **İnsan:** Bebek → çocuk → genç → yetişkin → yaşlı. Her canlının yaşam döngüsü ve süresi aynı değildir.

15. Çiçekli bitkilerin yaşam döngüsü

- **Tohum → çimlenme → genç bitki → çiçek → meyve ve tohum.** Yeni tohumlardan yeni bitkiler gelişebilir.

16. Çimlenme

- Tohumun çimlenmesi için **su, oksijen ve uygun sıcaklık** gerekir. Toprak her zaman şart değildir; fasulye nemli pamukta da çimlenebilir.
- Birçok tohum karanlıkta çimlenebilir. Gelişen yeşil bitki ise besin üretmek için ışığa ihtiyaç duyar.

17. Kelebek ve kurbağanın yaşam döngüsü

- **Kelebek:** Yumurta → tırtıl → pupa → yetişkin kelebek.
- **Kurbağa:** Yumurta → iribaş → yavru kurbağa → yetişkin kurbağa. Bu belirgin değişime **başkalaşım** denir.

18. Doğal ve insan yapımı çevre

- Orman, dağ ve deniz **doğal**; yol, köprü ve düzenlenmiş park **insan yapımı** çevredir. Her ikisinde de canlılar bulunabilir.

19. Canlıları ve çevreyi koruma

- Çöpleri doğaya atmayız. Suyu ve elektriği boşa harcamayız. Geri dönüşüm yapar, bitkileri ve hayvanların yuvalarını koruruz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026